

Het levenstestament

Wilsonbekwaam. En dan...?

We staan er liever niet te veel bij stil, maar toch komt het vaker voor dan we denken. Het is mogelijk dat u een ongeval krijgt en in coma komt te liggen. Recent hebben we dat nog gezien bij Prins Friso en de coureur Michael Schumacher. Maar ook is het mogelijk dat u gaat dementeren of dat u ten gevolge van een herseninfarct verlamd raakt. In al die gevallen bent u niet langer in staat zelfstandig uw vermogensrechtelijke belangen te behartigen.

Wat dan?

Bewind

De rechter kan - op verzoek - een bewindvoerder aanstellen die uw financiële belangen voor u kan behartigen. Het voordeel daarvan is dat de rechter controle uitoefent op het handelen van de bewindvoerder. De bewindvoerder zal dus periodiek verantwoording moeten afleggen aan de (kanton)rechter. Voor ingrijpende beslissingen (bijvoorbeeld de verkoop van een woning) zal zelfs voorafgaande toestemming van de rechter nodig zijn.

Het voordeel van een bewind is dus onmiskenbaar dat niemand misbruik zal kunnen maken van het feit dat u zelf uw belangen niet meer kunt behartigen.

Voor de bewindvoerder geldt als voordeel dat men zich voor wat de aansprakelijkheid betreft kan verschuilen achter de rechter. Die heeft immers toezicht gehouden. Dat maakt het moeilijk voor bijvoorbeeld een erfgenaam later het handelen van de bewindvoerder ter discussie te stellen.

Nadelen bewind

Onder omstandigheden kan dit voordeel echter ook als een nadeel worden ervaren. Met name voor de levenspartner of andere naaste familieleden kan het vaak als een last worden ervaren dat men steeds aan de rechter moet verantwoorden wat men allemaal heeft gedaan en dat men voor bepaalde handelingen voorafgaande toestemming nodig heeft. Daarbij moet u zich bedenken dat deze procedures in voorkomende gevallen tijdrovend kunnen zijn. Bovendien hanteert de rechter steeds als maatstaf "het belang van de eigenaar van het vermogen". Indien iemand

blijvend is opgenomen in een verpleeghuis en vaststaat dat hij ook in de toekomst niet meer in staat zal zijn over het eigen vermogen te beschikken, kan het om redenen van belastingplanning bijvoorbeeld aantrekkelijk zijn om alvast een deel van het vermogen naar de toekomstige erfgenamen over te hevelen. Dergelijke schenkingen zal de rechter echter alleen goedkeuren, indien aantoonbaar is dat de betrokkene vroeger al soortgelijke schenkingen heeft gedaan. Dat de beoogde erfgenamen minder belasting zullen betalen over het vermogen wordt niet beschouwd "in het belang van de rechthebbende" te zijn. Het bewind kan dus ook ongewenste beperkingen met zich brengen.

Een alternatief

Een alternatief voor het bewind is een levenstestament, waarin u zelf aangeeft wie uw vermogen moet beheren, als u het zelf niet meer kan. Ook kunt u daarin uw wensen kenbaar maken ten aanzien van de wijze, waarop een en ander moet worden geregeld.

De volmacht

De "ruggengraat" van een levenstestament wordt gevormd door een volmacht. U machtigt een ander om uw zaken te behartigen en uw eventuele wensen uit te voeren. In die zin lijkt de gevolmachtigde een beetje op de executeur, die na een overlijden uw zaken regelt. Er wordt in dit verband dan ook wel gesproken van een levensexecuteur.

Materiële zaken

Het levenstestament kan in zijn algemeenheid een volmacht bevatten dat een ander al uw materiële belangen kan behartigen. De gevolmachtigde mag dan onder andere:

- uw woning verkopen
- de inboedel verkopen of opslaan
- over uw banktegoeden beschikken
- voor u beleggen

U kunt echter ook concrete aanwijzingen geven. Zo kunt u bijvoorbeeld aangeven:

- of de inboedel moet worden opgeslagen, geheel of deels moet worden afgegeven aan een familielid of bekende of dat deze moet worden verkocht / geveild
- of er schenkingen gedaan moeten worden uit uw vermogen en zo ja, aan wie en onder welke voorwaarden

Uw gezondheid

In het levenstestament kunt u ook iemand aanwijzen en machtigen om namens u met de artsen te overleggen over medische behandelingen en ingrepen en toestaan dat die persoon inzage heeft in uw patiëntendossier.

Maar u kunt ook concreet aangeven welke behandeling u wel of niet wilt. Ook kunt u het aangeven, indien u in bepaalde situaties een euthanasiewens heeft of niet meer behandeld wilt worden.

Minderjarige kinderen

Als u overlijdt en minderjarige kinderen achterlaat, moet er een voogd worden benoemd die de zorg voor hen op zich neemt. Maar wat als u in coma ligt? In dat geval bent u nog niet overleden, maar bent u er ook niet om voor de kinderen te zorgen. Ook daarvoor kunt u iemand in het levenstestament aanwijzen.

Huisdieren

Voor veel mensen zijn hun huisdieren hun "kinderen". En net als voor kinderen geldt dan: wie zorgt er voor hen, als u dat niet kunt? Bedenkt u zich goed dat nu eenmaal niet iedereen ervan gecharmeerd is om uw hond, kat of konijn in huis te nemen. Het tijdig regelen van een passend onderkomen kan veel dierenleed voorkomen.

Uw onderneming

Een onderneming vergt vaak een gedegen kennis van zaken, maar vrijwel altijd een dagelijkse inzet. Dat kun je niet aan iedereen overlaten. Het is dus van groot belang na te gaan wie die taak niet alleen zou willen, maar ook echt op zich zou kunnen nemen. Dat hoeft niet per se dezelfde persoon te zijn die uw overige zaken behartigt. Misschien is het wel juist beter om die taken strikt gescheiden te houden.

Toezicht

Afhankelijk van de omvang en samenstelling van uw vermogen kan het wellicht gewenst zijn om een toezichthouder aan te wijzen. Ook kunt u ervoor kiezen dat de gevolmachtigde(n) eens in de zoveel tijd verantwoording moet(en) afleggen aan bepaalde personen uit uw familie, bijvoorbeeld uw kinderen, of aan een onafhankelijke derde.

En nu?

U ziet: er komt nog best wat bij kijken om een levenstestament te maken. Ofschoon er geen vorm is voorgeschreven, is het raadzaam om een levenstestament vast te leggen in een notariële akte. De notaris controleert en garandeert aan derden dat u bij het opstellen ervan nog wist wat u deed, zodat daar geen discussie over kan ontstaan. Voor bepaalde handelingen is een machtiging in een notariële akte zelfs voorgeschreven. En u weet zeker dat uw wensen goed zijn vastgelegd en levenslang zorgvuldig worden bewaard.

Het is dan ook raadzaam om eens in gesprek te gaan met uw notaris om te bekijken of een levenstestament iets voor u is. Wij staan u graag te woord.